

Tartto

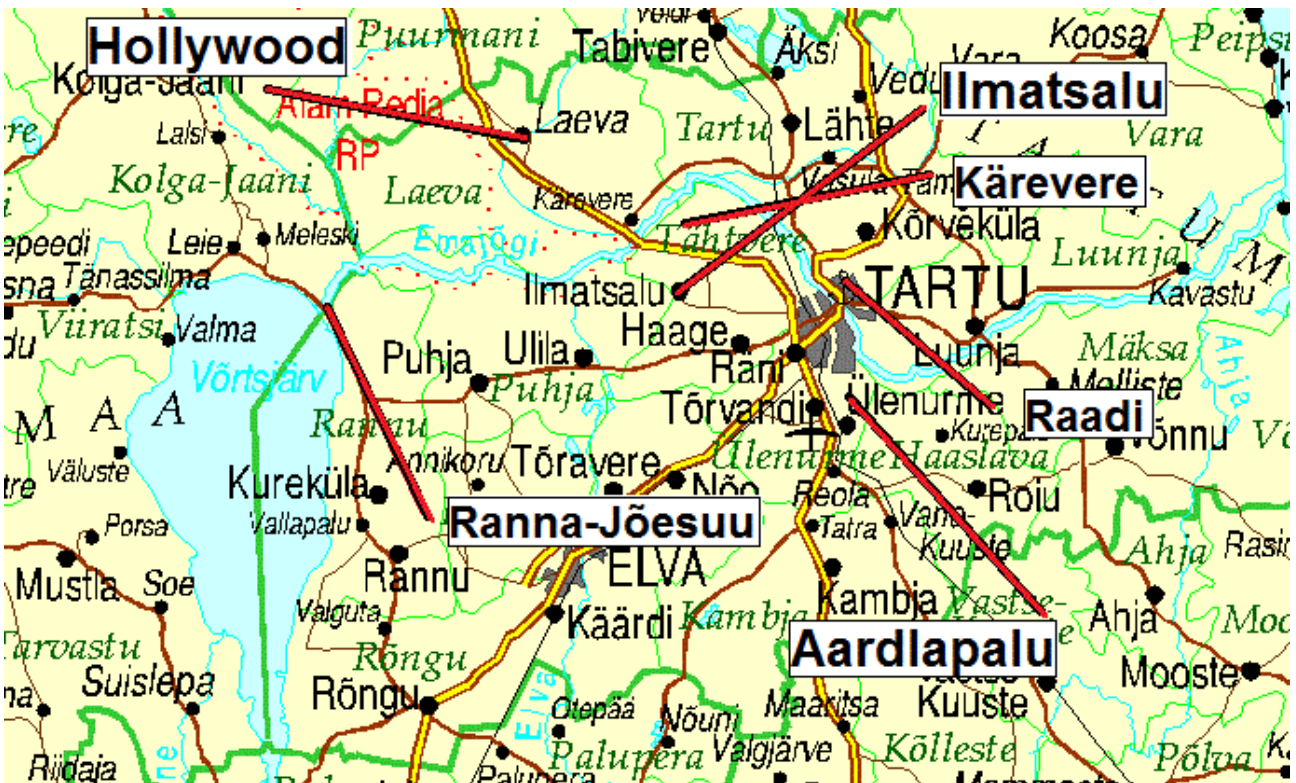
4.-7.5.2017

Heinäkurpan kuuntelua Käreveren luhdalla. – Valok. Esa Heinänen.

Roland Vösa

RETKIKOhteet

to 4.5. Lähtö iltapäivällä klo 13:30 Helsingin Länsiterminaalista Tallink Superstarilla. Perillä Tallinnassa klo 15:30, josta Rimin kautta Rebalan kivihaudat, Jöelähtmen putous ja illansuussa Käreveren luhdat.

pe 5.5. Aamupäiväretkeily Ilmatsalun kala-altailla. Iltapäivästä Laevan pelloille ja Aardlapalun pohjoispuolen peltotie.

la 6.5. Aamusta Aardlapalun pohjoispuolen peltotielle ja sitten lintutornille. Puolen päivän aikaan kierros järven ympäri ja käynti Ropka-Ihasten patotiellä. Iltapäivällä kahvit Tarton Raatihuoneentorilla ja käynti Raadin hautausmaalla.

su 7.5. Aamupäivän mittainen jokiristeily Tarton keskustasta Ranna-Jõesuuhun, Võrtsjärven rannalle. Käynti lintutornilla ja iltapäivästä iji Hollywoodin mäellä. Iltalaivalla paluu klo 19:30 Tallinkin Superstarilla ja perillä Helsingissä klo 21:30.

OSALLISTUJAT

Roland Vösa (opas)

Valvo Vunk (kuljettaja)

Raimo Vetri

Sisko Puustinen

Jaana Sarvala

Leena Sara

Sirkku Levosalo

Päivi Aarnio

Veli Tuomisto

Kuura Autere

Anna-Maija

Myllynen

Ilona Heiskari

Marjatta Uotila

Hilkka tuominen

Tuire Kujala

Mauno Iskala

Pirjo Lyytikäinen

Jyrki Erikäinen

Tuija Levlin

Tommi Korhonen

Sinikka Mononen

Aku Korhonen

Esa Heinänen

Toni Räsänen

Rainer Mantila

Suokukkoja Emajoen rantamilla. – Valok. Rami Vetri.

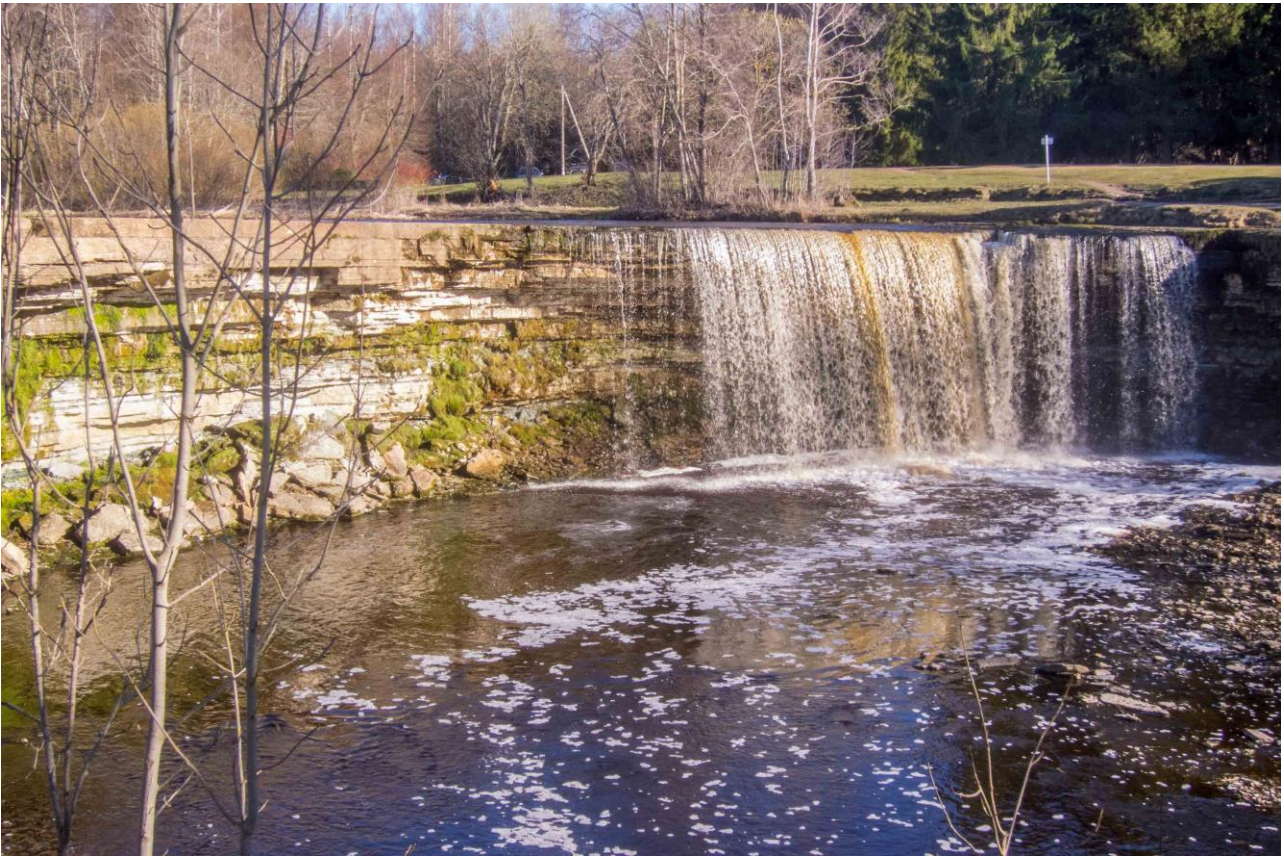
JOHDANTO

Emajoen mittavat tulvat tarjoavat kevätikaan lintuharrastajalle mielenkiintoisen paletin kosteikon lintuja. Veden valtaamille alueille saapuvat ensimmäisinä tundrahanhet, joiden keväällä itäisempi muuttoreitti kulkee Kaakkois-Viron yli. Tuhansien ja jälleen tuhansien hanhitokkien ylilento on mahtava näky kenelle tahansa keväisten tulvapeltojen koluajalle. Hanhien perässä saapuvat lukuisat sorsat ja kahlaajat, joiden päiväsummat kohoavat tuhansiin yksilöihin. Riistan perässä tulevat myös petolinnut, Kaakkois-Viro onkin maan parasta petoaluetta, jossa pikkukiljukotkat ovat tavallinen näky keskipäivän taivaalla. Kosteaa maan pajupöheiköissä, rantaniityillä ja ruovikoissa viihtyvät omat lintunsa, meille eksoottisia pussitaisia ja sitruunavästäräkkejä näkee tuon tuosta.

Upeiden lintupaikkojen arvoa lisäävät entisestään niiden helppo saavutettavuus ja lyhyet etäisyydet. Täällä, kuten muualla Virossa lintuja on paljon maastossa monenlaisilla paikoilla. Tälläkään retkellä ei pystytty kaikissa Tarton hienoissa lintukohteissa vierailemaan, mutta muutama uusi lintupaikka tuli katsastettua. Edellisellä retkellä vuonna 2015 (raportti luettavissa retkisivuilta) kävimme Tarton päälintukohteilla, maustettuna muutamalla ekstrapaikalla. Tällä retkellä aloitus tapahtui viime retkien tapaan hieman aikaisemmin, jo iltapäivällä, mikä on ollut miellyttävä aloitus pidennetylle viikonloppuretkelle. Tallinnan itäpuolelta jatkoimme Tarttoon jossa keskityttiin enemmän kosteikon lintuihin, jolloin metsän sekä suon linnut jäivät paitsioon verrattuna edelliseen retkeen.

Sananen kevään sääoloista. Talvi 2017 oli Pohjois-Euroopassa vähäluminen ja suhteellisen leuto, joten peltojen tulvat olivat hyvin vaatimattomia tai olemattomia kahden vuoden takaiseen. Mielenkiintoista kyllä, Emajoki tulvi yli äyräitten ja rantaniityt olivat monin paikoin veden vallassa. Lintusään kannalta kylmäksi kääntynyt huhtikuu ja toukokuun alku näkyivät pieninä myöhäiskevään muuttajien määrinä. Esimerkiksi sitruunavästäräkkejä oli kevääseen 2016 verrattuna huomattavasti vähemmän, mutta myös tavallisia kerttuja, punavarpusia ja yölaulajia oli vähänlaisesti tai puuttuivat tykkänään. Retken aikana säät kuitenkin suosivat.

Jägalan putous Harjumaalla. – Valok. Rami Vetri.

RETKIPÄIVÄKIRJA

Torstai 4.5. Retki alkoi puoli kahden lähdöllä Tallinkin laivalla Helsingin uudesta Länsiterminaali kahdesta. Perillä Tallinnassa olimme parin tunnin päästä, jossa Valvo otti meidät vastaan D-terminaalissa. Matka jatkui tästä Rimin kautta Tallinnan itäpuolelle Jägalan putouksille. Ennen putouksia teimme lyhyen pysähdyksen Rebalan kivikehillä. Arkeologisten ihmeiden ohella ympäröivillä pelloilla levähti 4000 *metsähanhea*, 50 *tundrahanhea* ja 600 *valkoposkihanhea*. Joukosta löysimme pian retken ainoaksi jääneen **lyhtynokkahanhen**. Samalla saimme retkilajeiksi joukon lajeja, kuten *hiirihaukan*, *räystäspääskyn* ja *keltävästäräkin*. Rebalasta jatkoimme lyhyen matkan Jägalan putoukselle, joka on

Viron levein vesiputous. Bussin jätettyä meidät vähän matkan päähän tienristeykseen, jatkoimme jalan hiekkatietä joen rantaan.

Nokkanisse Jägalassa. – Valok. Esa Heinänen.

Ränsistyvien pihojen puissa tiksutteli muutama *nokkavarpunen*, linnut suostuivat hetken poseeraamaan kameroille ja kaukoputkille. Pihoilla näyttäytyi myös *tikli* ja *keltasirkku*. Putouksen töyräälle päästyämme tarkistimme tarkkaan rannat ja niiden puut kuningaskalastajan ja virtavästaräkin toivossa. Molemmat lajit pesivät täällä ja niiden näkemiseen on hyvät mahdollisuudet. Illan aurinko lämmitti joenpenkkaa sen verran, että lämpimän ilman tuomia hyönteisiä jahtasi vilkas pääskyparvi. Kymmeniä *haara- ja räystäspääskyjä* pyöri ja hyöri joen yllä. Emme tyytyneet lintujen tarkkailuun vain putouksella vaan lähdimme katsastamaan ylävirran lupaavia rantoja.

Hiirenharmaa rautiainen Jägalassa. – *Valok. Rami Vetri.*

Kukkaan puhjenneissa pajuissa lauloi *tiltaltteja* ja *rautiaisia*. **Viitatiainen** näyttäytyi lyhyesti metsän reunassa, mutta kaikki eivät sitä ehtineet havaita. Yllätyksenä, vaikkakin ei harvinaisena, pajupuskassa viihtyi yksinäinen *punatulkku*. Edempänä missä jokialue laajeni, löytyi neljä *metsävikloa*, *valkoviklo* ja kuusi *rantasipiä*. Jalkojen alla

levittäytyvä ordovikikautinen, lähes 500 miljoonaa vuotta vanha kallioperä sisälsi lukuisia oikosarvisia josta riitti ihmettelemisen aihetta.

Seitsemän aikoihin suuntasimme varsinaisesti Tarton maille, jonne saavuimme auringon laskiessa pian yhdeksän jälkeen. Illan kohteena olivat tietenkin heinäkurpat Käreveren luhdalla Emajoen varrella. Olemme käyneet aiempina vuosina useamman kerran paikalla, mutta kurpat ovat vetäneet jokaisella kerralla pidemmän korren. Tänäkin iltana kurpat antoivat odottaa itseään. Kokeilimme kuuntelua ensin lähempänä tietä vanhan maatalon kulmalta. Puoli tuntia kuunneltuamme paikalle saapui belgialainen harrastaja, joka oli äkännyt linnut niityn toiselta laidalta. Nopeasti siirryimmekin lähemmän luhdan pohjoisreunaan, josta etsimme hyvät tähystyspaikat. Hiirenhiljaa kuuntelimme korvat höröllä luhdalta kantautuvia ääniä. Piinaavan hetken jälkeen, joku hihkaisee, että ruohikon seassa pomppii muutama lintu. Vihdoin! Putket ja katseet siirtyivät nopeasti tapittamaan yhtä erityistä niittysarkaa ja tottahan toki, siellä pomppi useampia **heinäkurppia** siivet värisyttäen ja valkoista pyrstöä levittäen. Hymyt levisivät nopeasti ihmisten kasvoille ja monelle lajista napsahti elis ja vähintään esteri, eli Viron pinna. Lintuja löydettiin lisää viereisestä niittysarasta ja heinäkurppia arvioitiin nähdyn vähintään kymmenen yksilöä.

Hämärän laskeutuminen pakotti meidät lopulta jättämään kurpat leikkimään keskenään ja suuntaamaan majapaikkaamme Ilmatsalu motelliin. Huoneet jaettuamme nukahdimme tyytyväisinä onnistuneen päivän jälkeen.

Tundrahamhia Aardlupalun laitamilla. – Valok. Esa Heinänen.

Perjantai 5.5. Aikaisen aamiaisen jälkeen oli aika tutustua Ilmatsalun lintutarjontaan. Aamu aloitettiin motellin pihasta ja tien toisella puolella sijaitsevasta puistosta. Lintuja oli edelliseen kevääseen verrattuna vähemmän äänessä, mutta paikalla oli toki *nokkavarpusia*, *sirittäjä*, **pähkinänakkeli** ja odotetusti **mustaleppälintuja**, tällä kertaa herran ja rouvan vahvuudella.

Naakat viihtyivät lukuisina puiston vanhoissa puissa, mitä nyt välillä räkättien kurittamina. – Valok. Esa Heinänen.

Puiston puolelta siirryimme kala-altaiden runsaan tarjonnan pariin. Pian näkyviin

tulivat **jaloahaikarat** joita altailla laskettiin yhteensä kaksikymmentä yksilöä.

Jaloahaikara on nopeasti runsastunut Virossa viimeisen kymmenen vuoden aikana. – Valok. Rami Vetri.

Patoaltaan reunalta näkyi pian myös muita mielenkiintoisia lajeja, kuten **pussitaisia**, jonka pesä sijaitsi vanhassa tutussa koivussa. Koiras rakensi ahkerasti pesää naaraan seuratessa sivusta työn touhuja. Koiraalla menee keskimäärin viikko pesän rakentamiseen, tällä yksilöllä työt olivat jo hyvässä vauhdissa ja pesä melko valmiin näköinen.

Pussitiainen on Tarton seudulla yleinen pesimälintu kosteissa rantapusikoissa. – Valok. Rami Vetri.

Pariskunnan puuhia sai seurata varsin rauhassa, sillä linnut eivät juuri ihmisistä piitanneet. Saman koivun alla oli myös vuoden vanha pesä, joka oli vielä hyvin tunnettavissa.

Pussitiaisen pussipesä Ilmatsalussa. – Valok. Esa Heinänen.

Seuraavaksi kiikariin osui **sitruunavästäräkki**, koiras lensi meidän yli juurikaan esittäytymättä. Muita sittiksiä ei Ilmatsalussa havaittu, mikä viittasi muuttokauden olevan vielä kesken. Pääaltaita lähestyttäessä puron pajukosta lurautti **sinirinta** muutaman säkeen. Edellisenä vuonna paikalla lauloi valkotäpläsinirinta, joka olisi mukava lisä tällekin vuodelle. Lintu ei kuitenkaan pukahtanut sen enempää vaan pysyi visusti hiljaa. Hieman pettyneinä jatkoimme eteenpäin, kunnes korviin kantautui tasainen pirinä, joka sopi ainoastaan **ruokosirkkalinnulle**. Linnun laulua kuului tasaisen katkonaisesti kauempaa altaalta.

Vapaan veden näkyessä havaitsimme ensimmäisen kerran runsaammin vesilintuja ja kahlaajia sekä muita ruovikon lintuja. Altailla huuteli muutama

kaulushaikara ja kuoroon yhtyvät kaksi *härkälintua*. Vesilintujen osalta näimme mm. *haapanoita*, *lapa-* ja *jouhisorsia*, *punasotkia*, *heinätaveja* sekä viisitoista ***pikkujoutsenta***, jotka parvena lensivät ylitsemme.

Harmaahaikara oli retken aikana määrältään vähälukuisempi kuin jalohaikara. – Valok. Esa Heinänen.

Altailla levähtävien kahlaajien joukosta löysimme 20 *suokukkoa* ja 60 *liroa*. Vesi oli altailla kuitenkin sen verran korkea, ettei täällä ollut kahlaajille kovin hyviä olosuhteita. Sen sijaan lokkilinnuille oli ruokaa paikalla kun sada *pikkulokin* joukossa saalisteli neljä ***mustatiiraa***.

Tummanpuhuva mustatiira Ilmatsalussa. – Valok. Esa Heinänen.

Ilmatsalun lintutornilta avautuvat hyvät maisemat isoille altaille. Yksi huono puoli uudessa tornissa on sen vähäinen pinta-ala. Torniin kun ei mahdu kovin montaa kerralla lintuja katsomaan. Tornissa käyntiä jouduttiin siis vuorottelemaan, mutta toisaalta se ei haitannut kun paikalla pidettiin samaan aikaan ruokatauko. Kahvitaun ohessa havaitsimme retken ensimmäisen ***pikkukiljukotkan***. Laji pesii altaiden äärellä, joten täällä sen havaitsee hyvin helposti. Teimme vielä lyhyen kävelyn Ilmatsalujen vartta kuunnellen metsän lintuja, sieltä löytyikin *mustapääkerttuja*, *kirjosieppoja*, *leppälintu* ja *viitatiainen*. Ihmetystä aiheutti polulla tallustellut lepakko, jonka tarkempi määrittäminen jäi tekemättä. Oli ilmeisesti pudonnut yöpymispuulta?

Puolen päivän jälkeen lähdimme Laevan pelloille, Hollywoodin kupeeseen hyvien kahlaajamaiden äärelle. Matkalla havaitsimme bussin ikkunasta vanhan ***niittysuohaukkakoiraan***. Mukava havainto näillä main! Hollywoodin kahvipullan jälkeen hakeuduimme olemattomien tulvapeltojen viereen, jossa saimme katsella muutamaa kuivuvaa lätäkköä. Sieltä saimme retken lajeiksi mm. *pikkutyllin*, *kapustarinnan* ja *kalasääsken*.

Keltavästaräkkikoira pellolla. – Valok. Rami Vetri.

Laevan kuivilta tulvapelloilta löydettiin sentään kaksi mustapyrstökuiria. – Valok. Esa Heinänen.

Vähäisen lintumäärän takia palaamme Tarton suuntaan ja vierailimme Käreveren luhdalla jossa edellisiltana kuuntelimme paikalla heinäkurppia. Luhdalla oli kahlaajia kiitettävä määrä, mm. kolme *mustapyrstökuiria*, *valkoviklo*, kaksi *punajalkavikloa*, kymmenen *liraa* sekä kuusi *suokukkoa*. Vesilintuannista huolehtivat *heinätavipariskunta* ja kymmenen *pikkujoutsenta*.

Pensastasku on Virossa vielä yleinen maatalousympäristössä. – Valok. Rami Vetri.

Iltapäivällä lampiviklojen puuttuminen lajilistalta jäi kaivamaan mieltä, joten puuttuvaa lajia päätimme hakea Haaslavan kala-altailta. Paikalle löydettiinkin hyvin, mutta kala-aitaiden emäntä oli toista mieltä asioinnistamme. Ilmestyminen perjantai-iltana paikalle bussilastillinen ihmisiä kyydissä oli aivan liikaa vanhan ihmisen kannettavaksi, joten haukkujen saattelemana Valvo joutui peruuttamaan bussin väljemmille vesille. No mikäs tässä, Aardlupalun kosteikko on nurkilla, joten päivän viimeiseksi kohteeksi valikoitui Aardlupalun pohjoispäädyn peltotie. Paikalta ei näe suoraan pääjärvelle, mutta vapaata vettä riittää ympärillä yllin kyllin. Lintuja olikin paikalla odotetun hyvin, *sitruunavästäräkkejä* 2/3, *rastaskerttunen*, *ruokosirkkalintu*, 20 *mustatiiraa* ja 6000 *tundrahamhea*.

Ilmatsalun kala-altailla riitti katseltavaa. – Valok. Rami Vetri.

Päivän kääntyessä ehtoon puolelle palasimme kuuden aikaan majataloomme. Illallisen jälkeen päivän lajimääräksi saatiin huikeat 106.

Lauantai 6.5. Aamu alkoi kirkkaana ja vähäpilvisenä. Varhaisen aamiaisen jälkeen suuntasimme Aardlapalun kosteikolle jossa viettäisimme suurimman osan ajastamme. Ensikohteena oli perinteinen pohjoispäädyn peltotie, jossa katselimme lintuja myös edellispäivänä. Eilisistä linnuista ruovikossa surisi *ruokosirkkalintu* ja raksutti kaksi *rastaskerttusta*. Pajukoissa piiskutti *pussitiaispari* ja niityllä sirahтели kolme *sitruunavästäräkkiä*. Veden yllä nopeaan tahtiin lenteli kymmenkunta *mustatiiraa*. Kahlaajien muutto oli täysillä käynnissä ja *liroja* sekä *suokukkoja* havaittiin kymmeniä lennossa. Lintujen ollessa kuin eilispäivältä päätimme siirtyä

varsin piakkoin järven lintutornille, tarkemmin sen tuntumaan sillä torni itsessään on lahoamiskunnossa.

Pussitiainen on yleinen Aardlapalun pajukoissa. – Valok. Esa Heinänen.

Tornin juurella ja oikeastaan tornille vievän polun päässä, laitumen reunasta

Pussitaiaskoiras rakentamassa pesää, siihen saattaakin upota viikon päivät. – Valok. Esa Heinänen.

pystyy havainnoimaan järven linnustoa kohtuullisesti. Pian kuultiinkin retken ensimmäinen *satakieli*. Myös täällä surisi *ruokosirkkalintu* ja raksutti *rastaskerttunen*. Jonkin aikaa laitumen reunalla havainnoituamme paikalle tuli maatilán emántä tarkastamaan sähköpaimenen kuntoa. Samalla hän päästi meidät laitumelle, josta pääsi hieman paremmin havainnoimaan järvelle. Emännán mukaan kevät oli ollut Tartossa kylmä ja kuiva, eikä elukoille tahtonut riittäá syötävää laitumella. Kuulemma hanhet olivat hiljattain myös sotkeneet puutarhan ja siellä olevan lammen ulosteillaan. Kovasti samankuuloisia ongelmia täällä Kaakkois-Virossa...

Järveltä erotimme kaksikymmentä *mustatiiraa* ja hanhia lenteli alueella yhteensä **40 000** yksilöä. Petoja pyöri myös mukavasti, mm. *pikkukiljukotka*, *merikotka*, *ruskosuohaukka* ja *hiirihaukka*. Yhdentoista aikaan jatkoimme järvikierrosta tekemällä lyhyen piston Aardlapalun kaatopaikalle. Mielessä häämötti haarahaukka, mutta paikka tarjosi vain *ruskosuohaukan* ja neljä *hiirihaukkaa*. Linnut olivat tosin mukava lähellä ja hyvässä valossa.

Jatkoimme matkaa ja pysähdyimme järven eteläpäässä, jossa on perinteisesti laiduntanut tuhansia hanhia. Tarkkaan kävimmekin läpi hanhiparvia löytääksemme sieltä punakaulaisen linnun.

Kymmenien, satojen ja taas tuhansien lintujen parvissa oli tasan tarkkaan kolme hanhilajia, *valkoposkiahania*, *tundrahanhia* ja *metsähanhia*.

Tundrahanhi oli Aardlapalun näkyvin ja kuuluvuin laji. – Valok. Rami Vetri.

Hyvän parven nähdessämme pysähdyimme nopeasti tarkistamaan hanhet. Sen saikin tehdä nopeasti, sillä mahtavana armadana uusia lintuja vyöryi ylitsemme jatkuvaan tahtiin. Pitkinä ketjuina hanhet saapuivat toinen toisensa perään lomittain ja limittäin pelloille ruokailemaan. Kohta oli jo pelkästään tältä seisomalta kymmenentuhatta kasassa!

Seuraavalla pysähdyksellä havaittiin bussin ikkunasta pellolla saalistava *pikkukiljukotka*, joka oli vielä lähelläkin. Ei muuta kuin jarrut pohjaan ja kuvaajat pihalle kameran moottoriperää laulattamaan! Ja mitä otoksia syntyikään. Äksöniä tarjosivat kotkan kimppuun hyökänneet *hiirihaukka* ja *ruskosuohaukka*.

Upeiden otosten jälkeen jatkoimme järven länsirannalle, jossa merkillisin havainto oli joella lentelevä lepakko ja hanhiparven sekaan juossut kauris. Järven koilliskulmasta lähtee Ropka-Ihasten patotie, jonka alkuosa on rehevää joenvarren metsää ja sen päästä näkee patoaltaalle ja tulvaniityille. Hyvin

monipuolinen patotie siis. Rehevästä rantapusikosta kuului lukuisia *tiltaltteja*, *mustapääkerttuja* ja kukkuipa *käki*. Patoaltaalla viihtyi noin parin tuhannen *tundrahanhen* ja *metsähanhnen* parvi. Muutamia *silkkiuikkuja* erottui joukosta, lokkilinnuista paikalla pyöri *kalatiiroja*, *kalalokkeja* ja *harmaalokkeja*. Patotien toisella puolella, tulvaniityillä viihtyi sen sijaan runsaasti kahlaajia ja vesilintuja. Pelkästään *mustavikloja* oli kuusikymmentä, *liraja* 150, *valkovikloja* 15, *suokukkoja* 70 ja *mustapyrstökuireja* neljä lintua. Vesilinnuista mielenkiintoisimmat olivat neljä *heinätavia* ja kaksikymmentä *lapasorsaa*. Patotiellä seistessä kuusi *mustatiiraa* lensi ylitsemme. Uutena lajina paikalta saimme *kanahaukan*, joka tähän aikaan on haastava havaita kun pesintä on jo alkanut.

Ruskosuohaukka valmiina kurmuttamaan pikkukiljukotkaa. – Valok. Rami Vetri.

Iltapäivän koittaessa ja veren kofeiinitason laskiessa siirryimme Tarton keskustaan kahville ja oluelle. Paikaksi valikoitui Raatihuoneentorilla sijaitseva kahvila. Kahvia, jäätelöä, salaattia ja olutta tilattiin useampaa lajia, mutta suuren suomalaisryhmän saapuminen aiheutti palveluketjussa sen verran hämminkiä että tarjoiluja saapui satunnaisesti ja

Aardlajärven pikkukiljukotka lähietäisyydeltä. Retken aikana havaittiin pikkukiljukotkia lähes tusinan verran. – Valok. Esa Heinänen.

satunnaisille ihmisille. Hyvää jäätelöä sieltä silti sai, vaikka ei tullutkaan sitä mitä tilasi! Kahvin jälkeen olimme jälleen virkeitä uusiin haasteisiin. Päivän viimeisenä kohteena oli idyllinen ja vanha Raadin hautausmaa. Raadin hautausmaalla pesii useampi *tammitikkapari* ja paikalla on muutenkin hyvät mahdollisuudet havaita muutakin mielenkiintoista lajistoa. Jalkauduimme siis hautausmaalle toiveikkaina. Lintuja lauloin ja näkyi hyvin, mm. *pähkinänakkeleita*, *viitatiainen*, *kirjosieppoja*, *puukiipijöitä* ja *nokkavarpusia*. Mutta sitä erityistä tikkaa ei vain millään tahtonut löytää vaikka kävimme tarkkaan läpi edellisvuosien kohteet. Jonkun aikaa *käpytikka* jallitti meitä, enne kuin paljastui vain omaksi itsekseen.

Reilun tunnin etsinnän jälkeen saimme ensimmäisen vihin tammitikasta, joka löytyi hiljaa istuskelemasta korkealta lahon puun latvasta. Siinä se oli maailman menoa ihmettelemässä, ei ääntä eikä pihausta.

Ihmeekös voi linnun löytäminen käydä haastavaksi! Halusin houkutellessa lintua lähemmäksi atrapilla, mutta tikka vain lensi muutaman kerran äännellen ohi häipyen toiselle puolen hautausmaata. Tässä kohtaa suurin osa oli kuitenkin tikan havainnut ja väki paineli bussille. Kaihertamaan jäi kun muutamalta retkeläiseltä tikka jäi havaitsematta. Tämähän ei käynyt, joten puolen tunnin kiivaan etsinnän päätteeksi saimme kiikariin uuden tammitikan. Tällä kertaa huomattavasti lähempänä ja lähellä edellisvuotista havaintopaikkaa. Luultavasti kyseessä olikin saman reviirin haltija.

Iltakuuden aikaan painelimme Ilmatsaluun levolle ja päivällistä sekä iltahuutoa odottamaan. Päivän lajimääräksi saimme 109. Lukusia uusia lajeja saatiin retken lajilistalle. Lukumäärää kasvatti vielä Jyrkin aamuyön retki kala-altaille jossa hän havaitsi luhtahuitin ja pensassirkkalinnun.

Raadin hautausmaan tammitikka. – Valok. Esa Heinänen.

Sunnuntai 7.5. Viimeinen aamu valkeni Ilmatsalussa rauhallisesti. Aamiaisen ja huoneiden luovutuksen jälkeen Valvo vei meidät Tarton kauppahallin viereen, Emajoen rannelle, josta jokiveneemme poimisi meidät kyytiinsä. Matka veisi meidät Emajokea pitkin aina Vörtsjärvelle.

Väen lastaus jokiveneeseen. – Valok. Roland Vösa.

Matka kesti viitisen tuntia, jonka alkumatkasta näimme ja kuulumme jokivarren metsien lintuja, kuten **valkoselkätikan**, neljä **kuningaskalastajaa**, viitatieksen, palokärjen, satakielen ja joukon muita laululintuja. Avoimille vesille päästyämme matkaan tarttui havaintoja mm. kolmesta mustapyrstökuirista, **tuhannesta** lirosta, **kuudesta sadasta** suokukosta, **valkotäpläsinirinnasta**, mustatiiroista, jalohaikaroista, heinätaveista ja useista petolintulajeista. Jokimatka oli ehdoton retken kohokohta jossa riitti nähtävää ja kuvattavaa. Seuraavaksi tunnelmia jokimatkasta kuvin ja sanoin:

Tarton keskustan puissa oli mustavarisyhdyskunta. – Valok. Rami Vetri.

Emajoki leveni huomattavasti Käreveren sillasta yläjuoksulle päin. Eturivin harrastajat, Esa ja Esko jokiveneessä. – Valok. Roland Vösa.

Kuvassa näkyviä jouhisorsia, lapasorsia ja haapanoita lenteli kymmenien lintujen parvissa Emajoella. – Valok. Esa Heinänen.

Heinätavipariskunta liikkeellä. Jokimatalla heinätaveja nähtiin peräti 18 yksilöä. – Valok. Esa Heinänen.

© Esa Heinänen

Värikkäitä suokukkoparvia näkyi siellä sun täällä, joukossa usein liroja kuten tässäkin kuvassa. – Valok. Esa Heinänen.

Liroi täyttivät suurin joukoin rannat ja tulvaniityt. – Valok. Esa Heinänen.

Valvo sai taitavana kalamiehenä Emajoesta suuren hauen Käreveren sillan pielestä. – Valok. Rami Vetri.

Kalasääskiä saalisteli useita kalarikkaissa vesissä. – Valok. Rami Vetri.

Esiakuinen räsymatto, eli merikotka. – Valok. Rami Vetri

Kuva vasemmalla: kattohaikara joen rantamilla. taise olla jokimatkan ainoa kattohaikara. – Valok. Esa Heinänen.

Pikkulokkeja matkalla alajuoksulle. – Valok. Esa Heinänen.

Kalastajilla riitti ihmettelemistä jokilaivassamme, sillä säännöllisiä matkoja tehdään ainoastaan Tartosta Peipsijärvelle. – Valok. Esa Heinänen.

Liika lintuja. – Valok. Esa Heinänen.

Kalastajien vaatimaton leiri joen töyräällä. – Valok. Esa Heinänen.

Suuria kalarysiä oli useita matkan varrella. – Valok. Esa Heinänen.

Staijausta Hollywoodin laella. – Valok. Esa Heinänen.

Perillä Vörtsjärvellä meillä oli hetki aikaa hengähtää ja ihailla Viron toiseksi suurinta järveä. Sattumalta satamassa oli puinen korkea lintutorni, josta vasta olikin hyvät näkymät järvelle. Ensimmäisenä uutena lajina saatiin *uivelopari* joka uiskenteli tukkasotkien seurassa. Järvellä oli muuten hiljaista, tosin kova väreily häytti lintujen löytämistä kauempaa järveltä. Rannoilla saalisteli *ruskosuohaukka* ja pajukosta kuului *pussitiaisen* korkea kutsuääni. Mielenkiinto kohdistui pian aallonmurtajalle, jossa *suokukkojen* ja *kalatiirojen* seurasta löydettiin sisämaassa aina harvinainen ***pikkutiira***, vielä kahden yksilön voimalla. Pian löysimme sieltä myös kolme *pikkukuovia*, uuden lajin retkelle. Hyvä lintukohde selkeästi!

Puolen päivään aikaan siirryimme viimeiseen retkikohteeseemme, Hollywoodin mäelle. Kukkula on alueen parhaimpia petolintujen seuraamispaikkoja, sillä mäeltä hallitsee laajalti alueen metsiä ja peltoja. Bonuksena ovat mäen alapuoliset huoltotilat, eli

kahvila ja bensa-asema, josta saa monenlaista virvoketta. Tällä kertaa maistuivat suolainen seljanka ja jäätelökahvi. Muuttorintamalla oli tänään hiljaista, taivaalla liihotteli kuitenkin 20 *hiirihaukkaa*, 5 *pikkukiljukotkaa*, 10 *ruskosuohaukkaa*, *merikotka*, *varpushaukka* ja uutena lajina *sinisuohaukka* joka jäi retken viimeiseksi lajiksi. Muuta lajistoa edustivat mm. *kurki*, *mustapyrstökuiri* ja *harmaapäätikka* joka sekin oli uusi laji. Päivän aikana lajeja kertyi pyöreät sata.

Viimein kolmen jälkeen oli lähdeävä Tallinnan suuntaan. Matkalla kävimme läpi retken lajit, yhteensä lajimäärä kohosi 133:een. Joukkoon mahtui yhtä sun toista mielenkiintoista ja tulipa usealle retkeläiselle eliksiä ja estereitä. Tallinkin laiva irrottautui satamasta klo 19:30, perillä Länsisatamassa oltiin 21:30. Nopeasti reissu taas meni. Tosin vielä pari päivää retken jälkeen korvissa soi tundrahanhien loputon kiljahtelu. Valitettavasti hanhia ei vain näkynyt missään.

Iltahuuto, eli päivän lajien ja määrien läpikäynti Ilmatsalu motellissa. – Valok. Esa Heinänen.

RETKEN LAJIT

1. **Silkkiuikku** *Podiceps cristatus*
Muutamia pareja, mm. Aardlupalussa ja Vörtsjärvellä.
2. **Härkälintu** *P. grisegena*
Muutama pari Aardlupalussa ja Ilmatsalun kala-altailla.
3. **Merimetso** *Phalacrocorax carbo*
Tallinnan kupeessa havaittiin muutama lintu bussin ikkunasta 7.5.
4. **Kaulushaikara** *Botaurus stellaris*
Yksi huutelija Ilmatsalussa 5.5.
5. **Harmaahaikara** *Ardea cinerea*
Yksittäisiä lintuja sopivilla kosteikoilla, selkeästi vähälukuisempi kuin jalohaikara.
6. **Jalohaikara** *Egretta alba*
Ilmatsalussa 5.5. 20p, Aardlupalu 6.5. 10p, Jokimatka 7.5. 20p.
7. **Kattohaikara** *Ciconia ciconia*
Jokapäiväinen lintu, lähinnä asutuksen liepeillä.
8. **Kyhmyjoutsen** *Cygnus olor*
9. **Pikkujoutsen** *C. columbianus*
Ilmatsalussa 5.5. 15p, Käreveren luhta 5.5. 10p, Ilmatsalun pellot 5.5. 20p.
10. **Laulujoutsen** *C. cygnus*
Ei suuria kerääntymiä, lähinnä yksittäisiä tai pieniä parvia päivittäin.
11. **Metsähanhi** *Anser fabalis*
Rebala 4.5. 4000p, Aardlupalun ympäristössä noin 3000-4000p.

12. **Lyhytnokkahanhi** *A. brachyrhynchus*
Rebala 4.5. 1p.
13. **Tundrahanhi** *A. albifrons*
Rebala 4.5. 50, Aardlupalun ympäristössä noin 40 000 yksilöä.
14. **Valkoposkihanhi** *Branta leucopsis*
Rebala 4.5. 600p, Aardlupalun ympäristössä 200-300p.
15. **Haapana** *Anas penelope*
Ilmatsalu 5.5. 6p, Ropka-Ihaste 6.5. 15p, jokiristeily 7.5. 40p.
16. **Harmaasorsa** *A. strepera*
Ilmatsalussa ja Aardlupalussa muutamia pareja.
17. **Tavi** *A. crecca*
18. **Sinisorsa** *A. platyrhynchos*
19. **Jouhisorsa** *A. acuta*
Kärevere 5.5. 10p, jokiristeily 7.5. 80p
20. **Heinätavi** *A. querquedula*
Ilmatsalu 5.5. 2p, Käreveren luhta 5.5. 2p, Ropka-Ihaste 6.5. 4p, jokiristeily 7.5. 18p.
21. **Lapasorsa** *A. clypeata*
Ilmatsalu 5.5. 4p, Ropka-Ihaste 20p, jokiristeily 7.5. 40p.
22. **Punasotka** *Aythya ferina*
Ilmatsalu 5.5. 4p, yksittäinen lintu Aardlupalussa.
23. **Tukkasotka** *A. fuligula*
Suurin kerääntymä Vörtsjärvellä 7.5. 100p.
24. **Telkkä** *Bucephala clangula*
25. **Uivelo** *Mergellus albellus*
Vörtsjärvellä 7.5. 2p.
26. **Mehiläishaukka** *Pernis apivorus*
Hollywoodin mäellä 7.5. 1m.
27. **Merikotka** *Haliaeetus albicilla*
Havaintoja muutamista yksilöistä joka päivä, suurin määrä jokiristeilyllä 7.5. 6p.
28. **Ruskosuohaukka** *Circus aeruginosus*
29. **Sinisuohaukka** *C. cyaneus*
Yksi muuttaja Hollywoodin mäellä 7.5.
30. **Niittysuohaukka** *C. pygargus*
Koiras Ilmatsalun lähetyvillä 5.5.
31. **Kanahaukka** *Accipiter gentilis*
Yksi lintu Ropka-Ihastessa 6.5.
32. **Varpushaukka** *A. nisus*
33. **Hiirihaukka** *Buteo buteo*
34. **Pikkukiljukotka** *Aquila pomarina*
Ilmatsalussa 5.5. 1p, Aardlupalu 6.5. 2p, Hollywoodin mäki 7.5. 5p.
35. **Kalasääski** *Pandion haliaeetus*

36. **Tuulihaukka** *Falco tinnunculus*
37. **Nuolihaukka** *F. subbuteo*
38. **Luhtakana** *Rallus aquaticus*
39. **Luhtahuitti** *Porzana porzana*
Yksi huutelija Ilmatsalussa 6.5.
40. **Nokikana** *Fulica atra*
41. **Kurki** *Grus grus*
42. **Pikkutylli** *Charadrius dubius*
Laevan pelloilla 5.5. 2p.
43. **Kapustarinta** *Pluvialis apricaria*
Laevan pelloilla 5.5. 40p.
44. **Töyhtöhyppä** *Vanellus vanellus*
45. **Suokukko** *Philomachus pugnax*
Pieniä parvia näkyi kaikkina päivinä, jokiristeilyllä 7.5. 600p.
46. **Taivaanvuohi** *Gallinago gallinago*
47. **Heinäkurppa** *G. media*
Kymmenen soidintavaa koirasta Käreveren luhdan koillisosassa 4.5.
48. **Mustapyrstökuiri** *Limosa limosa*
Laevan pelloilla 5.5. ja 7.5. 2p, Kärevere 5.5. 3p, Ropka-Ihaste 6.5. 4p, jokiristeily 7.5. 3p.
49. **Pikkukuovi** *Numenius phaeopus*
Ranna-Jöesuun aallonmurtajalla 7.5. 3p.
50. **Kuovi** *N. arquata*
51. **Mustaviklo** *Tringa erythropus*
Suurin määrä Ropka-Ihastessa 6.5. 60p
52. **Punajalkaviklo** *T. totanus*
Käreveren luhdalla 5.5. 2p.
53. **Valkoviklo** *T. nebularia*
54. **Metsäviklo** *T. ochropus*
55. **Liro** *T. glareola*
Runsas koko Tarton alueella, suurin määrä jokiristeilyllä 7.5. 1000p.
56. **Rantasipi** *Actitis hypoleuca*
Jokiristeilyllä 7.5. 50p.
57. **Pikkulokki** *Larus minutus*
Ilmatsalussa 5.5. 100p, Aardlapalu 6.5. 10p, jokiristeily 7.5. 60p.
58. **Naurulokki** *L. ridibundus*
59. **Kalalokki** *L. canus*
60. **Harmaalokki** *L. argentatus*
61. **Kalatiira** *Sterna hirundo*
62. **Pikkutiira** *S. alba*
Kaksi lintua Vörtsjärvellä 7.5.

Ruskosuohaukka oli jokapäiväinen näky kosteikoilla. – Valok. Esa Heinänen.

63. **Mustatiira** *Chlidonias nigra*
Ilmatsalu 5.5. 4p, Aardlapalu 5.5. 20p, Aardlapalu 6.5. 30p, Ropka-Ihaste 6.5. 6p,
jokiristeily 7.5. 15p.
64. **Kesykyyhky** *Columba livia*
65. **Sepelkyyhky** *C. palumbus*
66. **Käki** *Cuculus canorus*
Muutama kukkuja havaittiin retken aikana.
67. **Tervapääsky** *Apus apus*
68. **Kuningaskalastaja** *Alcedo atthis*
Jokiristeilyllä 7.5. 4 yksilöä.
69. **Harmaapäätikka** *Picus canus*
Hollywoodin mäellä 7.5. 1p.
70. **Palokärki** *Dryocopus martius*
Jokiristeilyllä 7.5. 1 havainto.
71. **Käpytikka** *Dendrocopus majus*
72. **Valkoselkätikka** *D. leucotos*
Jokiristeilyllä 7.5. 1 havainto.

73. **Tammitikka** *D. medius*
Raadin hautausmaalla 6.5. 2p.
74. **Kiuru** *Alauda arvensis*
75. **Törmäpääsky** *Riparia riparia*
76. **Haarapääsky** *Hirundo rustica*
77. **Räystäspääsky** *Delichon urbicum*
78. **Metsäkirvinen** *Anthus trivialis*
79. **Niittykirvinen** *A. pratensis*
80. **Keltävästäräkki** *Motacilla flava*
Jokiristeilyllä 7.5. 70p.
81. **Sitruunavästäräkki** *M. citreola*
Ilmatsalussa 5.5. 1p, Aardlapalu 5.5. 3p, Aardlapalu 6.5. 3p.
82. **Västäräkki** *M. alba*
83. **Rautiainen** *Prunella modularis*
84. **Punarinta** *Erithacus rubecula*
85. **Satakieli** *Luscinia luscinia*
Aardlapalu 6.5. 2Ä, jokiristeily 7.5. 1Ä.
86. **Sinirinta** *L. svecica* ja **valkotäpläsinirinta** *L. svecica cyanecula*
Ilmatsalu 5.5. 1ä., jokiristeilyllä 7.5. valkotäpläsinirinta 1Än.
87. **Mustaleppälintu** *Phoenicurus ochruros*
Ilmatsalussa kartanopuistossa ja hylätyissä rakennuksissa pyöri pariskunta.
88. **Leppälintu** *P. phoenicurus*
89. **Pensastasku** *Saxicola rubetra*
90. **Kivitasku** *Oenanthe oenanthe*
91. **Mustarastas** *Turdus merula*
92. **Räkättirastas** *T. pilaris*
93. **Laulurastas** *T. philomelos*
94. **Punakylkirastas** *T. iliacus*
95. **Pensassirkkalintu** *Locustella naevia*
Ilmatsalussa 6.5. äänessä aamuyöstä.
96. **Ruokosirkkalintu** *L. luscinia*
Ilmatsalu 5.5. 1Ä, Aardlapalu 1Ä, Aardlapalu 6.5. 3Ä, jokiristeily 7.5. 1Ä
97. **Ruokokerttunen** *Acrocephalus schoenobaenus*
98. **Rytikerttunen** *A. scirpaceus*
Jokiristeily 7.5. 1Ä.
99. **Rastaskerttunen** *A. arundinaceus*
Aardlapalu 5.5. 1Ä ja 6.5. 3Ä.
100. **Hernekerttu** *Sylvia curruca*
101. **Pensaskerttu** *S. communis*
102. **Mustapääkerttu** *S. atricapilla*
103. **Sirittäjä** *Phylloscopus sibilatrix*

104. **Tiltalti** *P. collybita*
105. **Pajulintu** *P. trochilus*
106. **Hippiäinen** *Regulus regulus*
107. **Kirjosieppo** *Ficedula hypoleuca*
108. **Pyrstötiainen** *Aegithalos caudatus*
Jokiristeilyllä 7.5. linnun ääntä.
109. **Viitaiainen** *Parus palustris*
Päivittäin havaittiin muutamia yksilöitä, mm. Ilmatsalun majapaikan pihalla.
110. **Sinitiainen** *P. caeruleus*
111. **Talitiainen** *P. major*
112. **Pähkinänakkeli** *Sitta europaea*
Havaintoja lähes päivittäin, enimmillään Raadin hautausmaalla 6.5. 4p.
113. **Puukiipijä** *Certhia familiaris*
114. **Pussitiainen** *Remiz pendulinus*
Ilmatsalu 5.5. 5p, Aardlapalu 6.5. 4p, Ropka-lhaste 6.5. 2p, jokiristeily 7.5. 2p, Ranna-Jõesuu 7.5. 1p.
115. **Närhi** *Garrulus glandarius*
116. **Harakka** *Pica pica*
117. **Naakka** *Corvus monedula*
118. **Mustavaris** *C. frugilegus*
Suurimmat määrät Tarton keskustassa ja sen liepeillä (kymmeniä lintuja).
119. **Varis** *Corvus cornix*
120. **Korppi** *C. corax*
121. **Kottarainen** *Sturnus vulgaris*
122. **Varpunen** *Passer domesticus*
123. **Pikkuvarpunen** *P. montanus*
124. **Peippo** *Fringilla coelebs*
125. **Viherpeippo** *Carduelis chloris*
126. **Tikli** *C. carduelis*
127. **Vihervarpunen** *C. spinus*
128. **Hemppo** *C. cannabina*
129. **Punavarpunen** *Carpodacus erythrinus*
Ilmatsalu 5.5. 1ä, jokiristeily 7.5. 1p.
130. **Punatulkku** *Pyrrhula pyrrhula*
131. **Nokkavarpunen** *Coccothraustes coccothraustes*
Havaintoja päivittäin, enimmillään Raadin hautausmaalla 6.5. 8p.
132. **Keltasirkku** *Emberiza citrinella*
133. **Pajusirkku** *E. schoeniclus*